

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 15.5.2019
JOIN(2019) 9 final

**GEZAMENLIJKE MEDEDELING AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

De EU en Centraal-Azië: nieuwe kansen voor een sterker partnerschap

INLEIDING

De Europese Unie (EU) en de vijf landen van Centraal-Azië (Kazachstan, Kirgizië, Tadzjikistan, Turkmenistan en Oezbekistan) hebben een **langdurige relatie op basis van grote wederzijdse belangen**.

Mede dankzij de *EU-strategie voor Centraal-Azië van 2007*¹ wisten de EU en Centraal-Azië een ongekend niveau van samenwerking te bereiken. Centraal-Azië is een steeds belangrijkere partner voor de EU geworden door zijn **strategische geografische ligging op het kruispunt van Europa en Azië, zijn aandeel in de invoer van energie in de EU en het marktpotentieel van zeventig miljoen inwoners, en het belang van de EU in regionale veiligheid**.

Enkele van de **huidige ontwikkelingen in Centraal-Azië** bieden **nieuwe kansen** om het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië verder uit te bouwen. **Hervormingsprocessen** in de regio hebben geleid tot oproepen om politieke erkenning en steun voor modernisering vanuit de EU. Er is sprake van een **nieuw momentum in de regionale samenwerking**, dat wordt geïllustreerd door de eerste informele top van Centraal-Aziatische leiders in maart 2018 in Astana. Hierdoor heeft de ervaring van de EU met het bedenken van coöperatieve oplossingen voor gemeenschappelijke uitdagingen een nog grotere relevantie gekregen. Hernieuwde inspanningen om de **connectiviteit tussen Europa en Azië** te bevorderen, hebben ervoor gezorgd dat aanpak van de EU met betrekking tot duurzame connectiviteit aan belang heeft gewonnen. Dankzij een nauwere samenwerking tussen Centraal-Azië en **Afghanistan** zijn er nieuwe parameters ontstaan voor de eigen inspanningen van de EU om vrede in het land te bevorderen. Voorts hebben sommige Centraal-Aziatische staten voor het eerst uitgesproken dat zij een actievere rol in **mondiale en regionale aangelegenheden** willen spelen, waardoor er meer mogelijkheden ontstaan om met de EU aan gemeenschappelijke doelstellingen te werken.

Betrokken als zij in de regio is, kan de EU op **een aantal belangrijke sterke punten** voortbouwen. De Centraal-Aziatische landen kunnen hun vertrouwen in de EU stellen: zij is een toonaangevende donor en een toegewijde partner in hun proces van hervorming en economische transitie, die vooroploopt in het ondersteunen van hun integratie in het mondiale handelsstelsel – dat een bron van kwaliteitsinvesteringen en geavanceerde technologieën vormt – en die hen vanzelfsprekend helpt bij hun pogingen om tot regionale samenwerking te komen.

Met deze gezamenlijke mededeling wordt beoogd te werken aan een **sterker, modern en niet-exclusief partnerschap met de Centraal-Aziatische landen zodat de regio zich tot een duurzame, veerkrachtigere, welvarende en onderling nauw verbonden economische en politieke ruimte ontwikkelt**. Dit partnerschap zal voortbouwen op de lessen die uit de betrokkenheid van de EU in de regio zijn geleerd. Hierbij wordt gekeken naar andere relevante strategieën als de *algemene strategie voor de Europese Unie op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid*², de *nieuwe Europese consensus inzake ontwikkeling*³, de *EU-strategie inzake het versterken van de banden tussen Europa*

¹ De EU en Centraal-Azië: strategie voor een nieuw partnerschap, 10113/07 van 31 mei 2007.

² Gedeelde visie, gemeenschappelijke actie: Een sterker Europa. Een algemene strategie voor de Europese Unie op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid, juni 2016.

³ Nieuwe Europese consensus inzake ontwikkeling, Onze wereld, onze waardigheid, onze toekomst, PB 2017/C 210/01 van 30 juni 2017.

en Azië⁴ en de *EU-strategie inzake Afghanistan*⁵. Het partnerschap heeft als leidraad de *VN-Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling*⁶.

De EU-strategie richt zich op **drie onderling verbonden prioriteiten die elkaar versterken**:

➤ **Partnerschappen voor weerbaarheid**

De EU gaat partnerschappen met Centraal-Aziatische landen aan om te anticiperen op de uitdagingen voor hun sociaal-economische doelen en veiligheid en deze aan te pakken en meer mogelijkheden te krijgen voor hervormingen en modernisering. Zij zal de democratie, mensenrechten en de rechtsstaat bevorderen, de samenwerking met betrekking tot de uitvoering van de klimaatverplichtingen van Parijs intensiveren, ernaar streven transregionale milieuitdagingen in kansen om te zetten en de samenwerking op het gebied van migratie uit te breiden.

➤ **Partnerschappen voor welvaart**

De EU gaat partnerschappen met Centraal-Aziatische landen aan om hun grote groeipotentieel te ontsluiten door de ontwikkeling van een concurrerende particuliere sector te stimuleren en een gezond en open investeringsklimaat te bevorderen. Zij zal met hen samenwerken wat betreft de ontwikkeling van vaardigheden, onderzoek en innovatie, met speciale aandacht voor jongeren. Zij zal actie ondernemen tegen de structurele beperkingen voor intraregionale handel en investeringen, steun geven aan de toetreding van de resterende Centraal-Aziatische staten tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en duurzame connectiviteit bevorderen.

➤ **Beter samenwerken**

De EU gaat met de Centraal-Aziatische landen samenwerken om de architectuur van het partnerschap te versterken, de politieke dialoog te intensiveren en deelname van het maatschappelijk middenveld mogelijk te maken. Zij als een toonaangevende ontwikkelingspartner bij de regio betrokken blijven. Zij zal de publieke diplomatie versterken om de voordelen van het partnerschap voor de regio en de burgers daarvan te versterken.

De EU respecteert de ambities en belangen van elk van haar Centraal-Aziatische partners en blijft het noodzakelijk vinden een onderscheid te maken op basis van specifieke landensituaties. Daarbij streeft zij naar een grotere betrokkenheid bij Centraal-Aziatische landen die bereid en in staat zijn de betrekkingen te intensiveren. De EU beoogt met derde landen en internationale organisaties samen te werken, wanneer een dergelijke bredere betrokkenheid helpt de algemene doelstellingen van de EU en deze strategie te realiseren. De **nieuwe generatie bilaterale versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomsten (EPCA's)**, die de EU heeft gesloten en die zij wellicht met afzonderlijke Centraal-Aziatische landen gaat sluiten⁷, blijven een hoeksteen van het engagement van de EU. Deze gezamenlijke mededeling heeft tot doel de **brede waaier van beleidsmaatregelen en instrumenten van de EU in te zetten**, om daarmee het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië

⁴ Het versterken van de banden tussen Europa en Azië – Bouwstenen voor een EU-strategie – Conclusies van de Raad, 13097/18 van 15 oktober 2018.

⁵ Afghanistan – Conclusies van de Raad, 13098/17 van 16 oktober 2017.

⁶ Onze wereld transformeren: de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, resolutie op 25 september 2015 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen.

⁷ De EU heeft een EPCA met Kazachstan gesloten. Onderhandelingen hierover met Kirgizië en Oezbekistan zijn gaande. Tadzjikistan heeft interesse getoond voor onderhandelingen over een ECPA. De ECPA's creëren een kader waarbinnen deelname aan andere bestaande samenwerkingsinitiatieven zoals vrijhandelsovereenkomsten en de Euraziatische Economische Unie, waarvan Kazachstan en Kirgizië lid zijn, niet verplicht is.

op een hoger plan te brengen, en fungeert tevens als **leidraad voor de programmering** van de ontwikkelingssamenwerking en ontwikkelingshulp van de EU.

Horizontale prioriteit: investeren in regionale samenwerking binnen Centraal-Azië

De EU heeft er in grote mate belang bij dat Centraal-Azië zich ontwikkelt tot een regio waarin op basis van regels wordt samengewerkt en die door connectiviteit wordt gekenmerkt, in plaats van een regio waar concurrentie en rivaliteit de boventoon voeren. De EU is vastbesloten in de nieuwe mogelijkheden en het groeiende potentieel voor samenwerking binnen en met de regio als geheel te investeren.

Regionale samenwerking moet de Centraal-Aziatische staten de gelegenheid bieden om beter om te gaan met hun onderlinge afhankelijkheid, hun kwetsbaarheden en gedeelde zorgen aan te pakken, hun potentieel van economische groei te ontsluiten, hun invloed in internationale aangelegenheden te vergroten en hun onafhankelijkheid en identiteit te behouden. Het is aan de Centraal-Aziaten zelf om manieren te vinden om in hun eigen tempo vrijwillige vormen van regionale samenwerking verder te ontwikkelen, maar de EU zal **deze processen ondersteunen**, op grond van haar eigen ervaring met de mogelijke voordelen van integratiemechanismen en grotere connectiviteit.

De **dialogen tussen de EU en Centraal-Azië** en de **door de EU gefinancierde regionale programma's** bieden een extra stimulans voor coöperatieve oplossingen op regionaal niveau op gebieden als milieu, water, klimaatverandering en duurzame energie; onderwijs; de rechtsstaat; duurzame connectiviteit; drugsbeleid; veiligheid en het voorkomen van radicalisering; grensbeheer en faciliteren van intraregionale handel.

Wanneer dat voor de EU en Centraal-Azië nuttig is, en afhankelijk van welke zaken er spelen, kunnen de dialoog en samenwerkingprogramma's met Centraal-Aziatische landen worden uitgebreid tot **buurlanden**, zoals de landen van het **Oostelijk Partnerschap**, Afghanistan en andere. Centraal-Azië en **Afghanistan** worden steeds belangrijker voor elkaar gezien hun gemeenschappelijke belang bij veiligheid en stabiliteit, waterbeheer en de aanleg van doeltreffende connectiviteitsverbindingen. Er zal dus prioriteit blijven worden gegeven aan de integratie van Afghanistan in relevante dialoogbijeenkomsten tussen de EU en Centraal-Azië, waar dat nodig is, en aan de ondersteuning van meer trilaterale samenwerkingsprojecten met Afghaanse en Centraal-Aziatische partners.

1. PARTNERSCHAPPEN VOOR WEERBAARHEID

De EU heeft er een strategisch belang bij de weerbaarheid van Centraal-Azië en de staten en samenlevingen ervan te versterken. Hiertoe moeten zij meer mogelijkheden krijgen om op externe en interne druk te anticiperen en daar weerstand aan te bieden, hervormingen door te voeren en adequaat te reageren op de uitdagingen als gevolg van globalisering, snelle bevolkingsgroei, klimaatverandering en aantasting van het milieu, druk op de water- en energiebronnen, arbeidsmigratie en nieuwe veiligheidsdreigingen. Gezien de belangrijke verschillen tussen de Centraal-Aziatische landen als het gaat om de fasen waarin hun sociaal-economische ontwikkeling zich bevindt en de modellen die daarvoor worden gehanteerd, zal de EU zich op de meest acute kwetsbaarheden richten; zij zal daarbij voortbouwen op de bestaande sterke punten en zich concentreren op gebieden waar zij een verschil kan maken. Het bieden van kansen aan de steeds meer onderling verbonden en ambitieuze jonge bevolking van Centraal-Azië en het bevorderen van de emancipatie van vrouwen en meisjes blijven kernprioriteiten voor de EU.

1.1. Bevordering van democratie, mensenrechten en de rechtsstaat

De consolidatie van de democratische instellingen, het mondiger maken van burgers en de oprichting van meer inclusieve structuren voor politiek en economisch bestuur, de bevordering van de rechtsstaat, de versterking van de verantwoordingsplicht van openbare instellingen en de eerbiediging van de mensenrechten zijn van cruciaal belang om de duurzame ontwikkeling van Centraal-Azië tot een succes te maken. Eerbiediging van de mensenrechten blijft derhalve een essentieel onderdeel van de bilaterale betrekkingen van de EU met de landen in de regio.

De EU blijft de **eerbiediging van de mensenrechten in overeenstemming met internationale normen** bevorderen, waarbij het accent wordt gelegd op de vrijheid van meningsuiting (waaronder pluriformiteit van de media), vrijheid van vereniging, vrouwenrechten, kinderrechten, de rechten van minderheden en de strijd tegen discriminatie en het voorkomen en uitbannen van foltering. De EU streeft er ook naar partnerschappen aan te gaan, bijvoorbeeld in het kader van het initiatief *Good Human Rights Stories*.

De EU zal de Centraal-Aziatische landen aanmoedigen om **verder samen te werken met de verdragsorganen en agentschappen van de VN en via speciale procedures van die organisatie**. Zij bevordert de samenwerking in **multilaterale mensenrechtenfora** als de *Mensenrechtenraad van de VN* en de *Derde Commissie van de Algemene Vergadering van de VN*. Zij werkt samen met het oog op de ratificering en uitvoering van belangrijke internationale overeenkomsten en resoluties over mensenrechten en essentiële arbeidsnormen. Hiervoor maakt zij gebruik van de *bijzondere stimuleringsregeling voor duurzame ontwikkeling en goed bestuur (SAP+)* voor landen in de regio die daarvoor in aanmerking komen. De ervaring van de EU-lidstaten met de juridische aanpassingen die nodig zijn om toe te treden tot het Statuut van Rome van het *Internationaal Strafhof*, kan de Centraal-Aziatische landen goed van pas komen.

Deelname van het maatschappelijk middenveld aan de publieke besluitvorming draagt er wezenlijk toe bij de moderniseringsprocessen in Centraal-Azië een duurzaam karakter te geven. De EU zal een gunstig wettelijk en politiek klimaat voor het maatschappelijk middenveld bevorderen dat het voor mensenrechtenverdedigers, journalisten en onafhankelijke vakbondsleden en werkgeversorganisaties mogelijk maakt om vrij en veilig te opereren. Zij zal de dialoog en samenwerking tussen het maatschappelijk middenveld en overheden op alle niveaus stimuleren.

De EU gaat zich meer inspannen om **democratie, de rechtsstaat en goed bestuur** te bevorderen, die nodig zijn om openbare instellingen beter te laten reageren op hun burgers en jegens hen verantwoording te laten afleggen, en om buitenlandse investeringen aan te trekken. De EU blijft zich sterk maken voor eerlijke en transparante verkiezingen. Zij zal de juridische en justitiële samenwerking, waaronder met de Raad van Europa, verbeteren om rechtsstelsels onafhankelijker en doeltreffender te maken. **Corruptie** blijft de hele regio zorgen baren. Daarom zal de EU expertise beschikbaar stellen voor landen die de benodigde wijzigingen in hun wetgeving en administratieve systemen willen doorvoeren, en om hun onafhankelijke toezichtsinstituten te versterken.

Gezien de positieve overloopeffecten op veel gebieden, van de bestrijding van radicalisering tot de ontwikkeling van de particulier sector – waaronder de integratie van de *VN-Agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid* in de relevante onderdelen van de EU-samenwerking – zal de EU **gendergelijkheid en de emancipatie van vrouwen en meisjes** bevorderen, van wie het potentieel om

aan het sociale, economische en politieke leven deel te nemen, in de regio grotendeels onbenut blijft. Het *Spotlight-initiatief*⁸ kan hierin een belangrijke rol spelen.

Bevordering van fatsoenlijk werk en eerbiediging van de internationale arbeidsnormen blijft een prioriteit. De EU zal helpen de voortgang te consolideren die de afgelopen jaren is gemaakt wat betreft de naleving van de fundamentele verdragen van de *Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)* en stimuleren dat de IAO-verdragen over arbeidsinspecties, gezondheid en veiligheid op het werk en arbeidsomstandigheden worden geratificeerd en uitgevoerd. De EU zal ook de naleving van de *VN-richtsnoeren inzake bedrijfsleven en mensenrechten* bevorderen.

Van groot belang hierbij is samenwerking met de *Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)*⁹, ook op lokaal niveau. De EU zal bevorderen dat de beginselen en verplichtingen van de OVSE worden geëerbiedigd en uitgevoerd; de samenwerking met de autonome instellingen, het *Bureau voor democratische instellingen en mensenrechten van de OVSE*, de Hoge Commissaris voor nationale minderheden en de Vertegenwoordiger voor vrijheid van de media versterken; en de Centraal-Aziatische staten aanmoedigen om hun eigen betrokkenheid bij de OVSE te vergroten en haar missies te ondersteunen.

Tot slot zal de EU meer met de *Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkelingen* met de IAO gaan samenwerken om een gezond ondernemingsklimaat en de agenda voor fatsoenlijk werk te bevorderen.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Gebruik van regionale programma's om te helpen bij het delen van ervaringen op het gebied van juridische en justitiële hervormingen, mensenrechten, internationale arbeidsnormen, goed bestuur, hervorming van verkiezingen en de emancipatie van vrouwen tussen de EU en Centraal-Azië, tussen de Centraal-Aziatische landen onderling, en met de landen van het Oostelijk Partnerschap*
- *Ontwikkelen van opleidingsmogelijkheden betreffende mensenrechten en vaardigheden voor activisten uit het maatschappelijk middenveld en mensenrechtenverdedigers op het gebied van belangenbehartiging en bevorderen van contacten tussen deze groepen in de regio over de grenzen heen en met hun tegenhangers in de EU en de landen van het Oostelijk Partnerschap*
- *Tot stand brengen van een specifieke dialoog over arbeidsnormen en het bedrijfsleven en de mensenrechten*

1.2. Versterken van de samenwerking op het gebied van grensbeheer, migratie en mobiliteit en bij het oppakken van gemeenschappelijke uitdagingen op het vlak van veiligheid

De EU en Centraal-Azië zijn reeds lange tijd partners als het gaat om veiligheid. Regelmatige bijeenkomsten van de *politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau tussen de EU en Centraal-Azië* bieden een mogelijkheid om standpunten over bredere veiligheidsuitdagingen en effectieve beleidsreacties uit te wisselen. De EU zal een **geïntegreerde aanpak** van samenwerking op het gebied van veiligheid met de regio bevorderen en intensiever gaan samenwerken om de belangrijkste oorzaken van onveiligheid zoals armoede, sociale uitsluiting en marginalisering, beperkte politieke participatie, institutionele zwaktes en slecht beheer van natuurlijke hulpbronnen aan te pakken. Om bij te dragen aan een duurzame veiligheid voor mensen, zal de EU zich samen met de Centraal-Aziatische

⁸ Het Spotlight-initiatief is een gezamenlijk initiatief van de EU en de VN om geweld tegen vrouwen en meisjes uit te bannen.

⁹ Alle Centraal-Aziatische landen zijn bij de OVSE aangesloten.

landen richten op de **veiligheidssector** en daarbij overwogen om te bevorderen dat deze sector meer verantwoording moet afleggen en doeltreffender wordt hervormd.

Klimaatverandering en de aantasting van het milieu vormen potentiële factoren die de bedreigingen versterken. Daarom zal de EU het verband tussen milieu, klimaat en veiligheid verder integreren in haar beleidsdialoog, conflictpreventie-, ontwikkelings- en humanitaire acties en strategieën voor de risicobeperking bij rampen in heel Centraal-Azië.

Terrorisme en gewelddadig extremisme blijven zowel in de EU als in Centraal-Azië een uitdaging vormen. De samenwerking bij het voorkomen van gewelddadig extremisme en radicalisering, de financiering van terrorisme en de aanpak van het probleem van terugkerende terroristische strijders blijven tot de prioriteiten van het partnerschap behoren en zullen in het kader van de pas ingestelde post van veiligheids- en terrorismebestrijdingsdeskundige van de EU met regionale bevoegdheid voor Centraal-Azië worden ontwikkeld, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld en met voortdurende aandacht voor de mensenrechten. De EU zal wat betreft het voorkomen van gewelddadig extremisme de uitwisseling van goede praktijken stimuleren, inclusief onderzoek naar de factoren die bijdragen aan gewelddadig extremisme, preventieve maatregelen en het laten horen van tegengeluiden. Zij zal proberen de weerbaarheid van de lokale gemeenschappen tegen gewelddadig extremisme te versterken met respect voor de mensenrechten en de rechtsstaat en met betrachting van gendergevoeligheid, overeenkomstig het *Actieplan van de VN inzake het voorkomen van gewelddadig extremisme*.

De EU bouwt voort op de lessen die uit vorige programma's in de regio zijn geleerd en gaat meer met Centraal-Azië samenwerken op het gebied van **modern geïntegreerd grensbeheer**, waarbij zij zal trachten de regionale samenwerking naar Afghanistan uit te breiden. De EU zal op zoek gaan naar nog andere manieren om de samenwerking met de regio in de **strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, migrantensmokkel, mensenhandel en de handel in illegale drugs** op te voeren. De EU blijft samenwerken als het gaat om de ontwikkeling van een geïntegreerd en evenwichtig drugsbeleid.

Om het beheer van de migratie en mobiliteit binnen de Centraal-Aziatische regio te verbeteren en de voorwaarden te scheppen voor meer contact tussen de burgers van Centraal-Aziatische landen en van de EU en andere partnerlanden, wordt de samenwerking op dit gebied versterkt; speerpunt daarbij is de **aanpak van irreguliere migratie** met volledige eerbiediging van de mensenrechten. Dit impliceert samenwerking op het gebied van grensbeheer, de overname van irreguliere migranten en de re-integratie van terugkeerders, waarbij de **hoofdoorzaken van irreguliere migratie** worden aangepakt via het bevorderen van beroepsopleidingen, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en kwaliteitsbanen in eigen land, het ondersteunen van de legale migratiekanalen, en het opzetten van een doeltreffende wetgeving en systemen om de slachtoffers van mensenhandel en personen die internationale bescherming behoeven, bij te staan.

Hiertoe zal de EU de Centraal-Aziatische landen aanmoedigen om een **nationaal migratiebeleid te ontwikkelen**, om **op regionaal niveau samen te werken**, en om **samen te werken op het vlak van het multilaterale beheer van mobiliteit en migratie**, met inachtneming van de richtsnoeren van de Verenigde Naties. Tegelijk zal de EU ook haar bilaterale dialoog en samenwerking op het punt van migratie en mobiliteit met de Centraal-Aziatische landen versterken, met name in het kader van de EPCA's.

Samen met de Centraal-Aziatische staten gaat de EU een open, vrije en veilige **cyberruimte** bevorderen en de **cyberveiligheid** verbeteren.

De EU blijft met de regio samenwerken wat betreft de **non-proliferatie van massavernietigingswapens, controle op de uitvoer van producten voor tweërlei gebruik, en nucleaire veiligheid en beveiliging**. Daarbij maakt zij volledig gebruik van het kenniscentrum op het gebied van de bestrijding van chemische, biologische, radiologische en nucleaire risico's in Centraal-Azië. Zij zal met de Centraal-Aziatische staten een intensievere dialoog aangaan over **crisisbeheersing en vredeshandhaving**.

Tevens is het in het belang van de EU om toezicht te blijven houden op de ontwikkelingen in regionale veiligheidsstructuren zoals de *Shanghai-samenwerkingsorganisatie* en de *Organisatie van het Verdrag inzake collectieve veiligheid (Collective Security Treaty Organisation)*.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Gebruik van de politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau tussen de EU en Centraal-Azië en de pas ingestelde post van veiligheids- en contraterroremedeskundige van de EU met regionale bevoegdheid voor Centraal-Azië, om de praktische samenwerking op het gebied van de bredere veiligheidsagenda te versterken, waaronder hervorming van de veiligheidssector en het bestuur, hybride bedreigingen en de koppeling tussen water en veiligheid*
- *Houden van ad-hocbijeenkomsten tussen deskundigen van de EU en Centraal-Azië over het voorkomen van gewelddadig extremisme en contraterrore om het delen van beste praktijken te bevorderen en de grensoverschrijdende samenwerking in overeenstemming met de relevante internationale afspraken te versterken*
- *Intensiveren van de samenwerking en synergieën met de OVSE betreffende het voorkomen en bestrijden van transnationale bedreigingen in Centraal-Azië*
- *Voortzetten van de samenwerking inzake het drugsbeleid om het nationale beleid gericht op de vermindering van de vraag naar drugs te versterken en de aanvoer van illegale drugs en de bijbehorende georganiseerde criminaliteit aan te pakken*
- *Delen van expertise op het gebied van cyberveiligheid en hybride bedreigingen, waaronder de mogelijkheid voor Centraal-Azië om deel te nemen aan de gezamenlijke inventarisatie van hybride bedreigingen als onderdeel van het onderzoek naar hybride risico's van de EU*
- *Versterken van de samenwerking op het punt van modern geïntegreerd grensbeheer, waarbij wordt voortgebouwd op de langdurige samenwerking tussen de EU en Centraal-Azië en de EU en Afghanistan*
- *Versterken van de dialoog en samenwerking op het gebied van migratie en mobiliteit in het kader van de EPCA's en van de Verenigde Naties*

1.3. Verbeteren van de weerbaarheid op het gebied van milieu, klimaat en water

Centraal-Azië komt voor steeds ernstigere milieu-uitdagingen te staan. Door het gecombineerde effect van klimaatverandering – die ervoor heeft gezorgd dat de waterstroom begint af te nemen als gevolg van het smelten van de gletsjers die als waterbron voor de Centraal-Aziatische rivieren fungeren – en de snelle bevolkingsgroei worden enkele van de milieuproblemen in de regio nog groter, met mogelijke implicaties voor de economische ontwikkeling, veiligheid en migratie.

De EU kan de regio helpen deze uitdagingen in kansen om te zetten. Omdat deze uitdagingen een grensoverschrijdend karakter hebben en daarvoor wederzijds vertrouwen en coöperatieve oplossingen nodig zijn, blijft de EU streven naar een **regionale aanpak** van samenwerking op het gebied van milieu, water en klimaatverandering.

De EU gaat zich samen met haar Centraal-Aziatische partners bezighouden met de uitvoering van de **Klimaatovereenkomst van Parijs**¹⁰ en de *nationaal bepaalde bijdragen*, en wel via concrete maatregelen die gericht zijn op klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en risicobeperking bij rampen.

De EU zal de Centraal-Aziatische landen helpen strenge milieunormen te hanteren en hen aanmoedigen van lineaire productiemodellen over te stappen op een **circulaire economie** waarin de waarde van producten zo lang mogelijk wordt behouden, het gebruik van energie en hulpbronnen efficiënter wordt en afval en de uitstoot van CO₂ en verontreinigende stoffen tot een minimum worden beperkt. Een dergelijke verschuiving naar duurzame consumptie en productie kan belangrijke voordelen voor de menselijke gezondheid en de levenskwaliteit opleveren, terwijl tegelijk economische diversificatie wordt bevorderd, nieuwe mogelijkheden voor het bedrijfsleven worden gecreëerd en de economische groei wordt gestimuleerd.

Voortbouwend op het potentieel van de regio op het gebied van zonne- en windenergie en waterkracht, zal de EU de **hervormingen in de energiesector** en de **overgang naar een koolstofarme economie** aanmoedigen. Door EU-technologie en -expertise op het gebied van **hernieuwbare energie en energie-efficiëntie** beschikbaar te stellen en advies over hervorming van de regelgeving te verstrekken, moet er een bijdrage worden geleverd aan de versterking van de veerkracht van de regio qua energie, waarbij zij aan haar klimaatdoelstellingen kan voldoen en aan beide zijden banen en kansen voor het bedrijfsleven worden gecreëerd.

De EU zal ook een **beter milieubeheer** bevorderen en de capaciteitsopbouw van de Centraal-Aziatische staten ondersteunen om milieuproblemen in ander beleid en de publieke besluitvorming te integreren, vooral via adequate milieueffectbeoordelingen. De EU zal stimuleren dat investeringen in connectiviteitsinfrastructuur ecologisch duurzaam zijn en dat alle Centraal-Aziatische landen tot regionale en mondiale multilaterale milieuoovereenkomsten toetreden.

Het delen van ervaringen met **duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, de bescherming van biodiversiteit** en **ecologisch toerisme** kan helpen een breed scala aan doelstellingen te verwezenlijken, zoals plattelandsontwikkeling, het behoud van ecosystemen en een versterkt milieubewustzijn.

Overeenkomstig de *conclusies van de Raad over waterdiplomatie*¹¹ van de EU blijft de bevordering van een **regionale agenda voor water, vrede en welvaart** een kernprioriteit in de regio. De EU blijft eraan bijdragen dat er wederzijds aanvaardbare oplossingen worden gevonden om de regionale samenwerking op het vlak van een eerlijk beheer van grensoverschrijdende waterbronnen te verbeteren, in overleg met de desbetreffende VN-agentschappen en andere partners. Zij zal de toetreding tot en uitvoering van het *Waterverdrag van de Economische Commissie van de Verenigde Naties voor Europa*¹² bevorderen en de samenwerking rond het **Aralmeer** en de uitvoering van de **overeenkomst over de juridische status van de Kaspische Zee**¹³ stimuleren.

De EU blijft de samenwerking met de regio stimuleren, onder meer via de opleiding van deskundigen, een **geïntegreerd beheer van de watervoorraden** bevorderen, de verspilling van water beperken, de waterkwaliteit verbeteren, infrastructuren moderniseren en het gebruik van moderne landbouwirrigatiesystemen aanmoedigen.

¹⁰ Ondertekend op 12 december 2015.

¹¹ Waterdiplomatie – Conclusies van de Raad, 13991/18 van 19 november 2018.

¹² Verdrag van de Verenigde Naties inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren, gedaan te Helsinki op 17 maart 1992.

¹³ Ondertekend op 12 augustus 2018 in Aqtau.

Omdat de regio in hoge mate wordt blootgesteld aan natuurlijke en door de mens veroorzaakte gevaren, zal de EU nationale en regionale inspanningen ondersteunen om nieuw beleid en nieuwe wetgeving op het gebied van **risicobeperking bij rampen** te formuleren. De EU zal tevens haar expertise op het gebied van civiele bescherming en respons in noodsituaties ter beschikking stellen om een meer structurele, regionale aanpak van weerbaarheid en paraatheid te stimuleren.

De EU blijft samenwerken bij de ondersteuning van maatregelen voor milieuhervestel om een oplossing te vinden voor het **toxisch chemisch en radioactief afval** van vroegere uraniumwinning in de regio.

De EU zal haar financiële instrumenten, subsidies en garanties, vooral die welke door de *Europese Investeringsbank* (EIB) worden verstrekt, en in samenwerking met de *Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling* (EBWO) en andere multilaterale ontwikkelingsbanken, gebruiken om **publiek kapitaal en met name privékapitaal voor milieuprojecten en vanuit milieuoogpunt duurzame economische activiteiten in te zetten**. Om particuliere financiering aan te trekken, is het van fundamenteel belang om een gezond regelgevingskader te bevorderen.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Versterken van interregionale en intraregionale samenwerkingsfora en -mechanismen op het gebied van milieu, water en klimaatverandering*
- *Delen van ervaringen en het ontwikkelen van innovatieve financiering om hernieuwbare energie te bevorderen*
- *Stimuleren van wetenschappelijk(e) samenwerking en onderzoek op het gebied van waterbeheer evenals betrouwbare openbaar toegankelijke gegevens over klimaat en water die als informatiebron voor doeltreffend beleid kunnen dienen*
- *Versterken van de samenwerking met het regionale centrum van de Verenigde Naties voor preventieve diplomatie in Centraal-Azië inzake de koppeling tussen water en veiligheid*
- *Steun geven aan duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en ecosystemen en aan de uitvoering van het strategische plan voor biodiversiteit en het toekomstige mondiale biodiversiteitskader voor de periode na 2020*
- *Bevorderen dat ervaringen met en samenwerking op het vlak van de circulaire economie worden gedeeld, vooral wat betreft duurzame afvalbeheersystemen en de strijd tegen luchtverontreiniging*

2. PARTNERSCHAPPEN VOOR WELVAART

Dankzij een steeds strategischere ligging op het kruispunt van Europa en Azië, een jonge bevolking¹⁴, een hoge geleterdheid en een overvloed aan natuurlijke hulpbronnen heeft Centraal-Azië grote groei- en ontwikkelingsmogelijkheden. Tegelijk is er een groeiend besef in de regio dat er nieuwe modellen voor economische ontwikkeling moeten worden vastgesteld en dat economieën moeten worden gediversifieerd om met de uitdagingen en mogelijkheden van de globalisering aan de slag te gaan. De EU zal met de Centraal-Aziatische landen samenwerken om te helpen blijvende resultaten te boeken. Hiertoe is het nodig de particuliere markt te ontwikkelen, het investeringsklimaat te verbeteren, de overgang naar een groene en circulaire economie te versnellen, de sociaal-economische ongelijkheid te verkleinen, te investeren in menselijk kapitaal en fatsoenlijk werk voor iedereen te bevorderen, waarbij het potentieel van intra- en interregionale handel wordt benut en duurzame connectiviteit wordt bevorderd.

¹⁴ De helft van de bevolking in de regio is jonger dan twintig jaar en de Centraal-Aziatische economieën moeten elk jaar één miljoen nieuwkomers op de arbeidsmarkt opnemen.

2.1. Consolideren van het partnerschap voor economische hervorming

De EU heeft een groot belang bij de ondersteuning van de transformatie van de economieën van Centraal-Azië, die momenteel te sterk afhankelijk zijn van goederen of uitvoer met een geringe toegevoegde waarde¹⁵ en geldovermakingen door migranten, in gediversifieerde en concurrerende, door de particuliere sector aangedreven economieën die banen kunnen scheppen, in mondiale waardeketens kunnen worden geïntegreerd en alle marktdeelnemers een gelijk speelveld en kansen verschaffen.

De EU streeft ernaar impulsen te geven voor **meer duurzame en inclusieve groei modellen** in de regio. Economische hervormingen en modernisering moeten heilzaam uitwerken voor de gehele samenleving en helpen de ongelijkheid, regionale verschillen en de kloof tussen stad en platteland te beperken. Hiervoor zal de ervaring van de EU met plattelandontwikkeling, regionaal beleid en cohesie van bijzonder belang zijn.

De ontwikkeling van een **concurrerende particuliere sector** en vooral van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) wordt een prioriteit van de EU, gezien de wezenlijke rol die de particuliere sector kan spelen in de ondersteuning van economische groei, vrouwenemancipatie, de bevordering van fatsoenlijk werk en de bestrijding van armoede. De EU zal de ontwikkeling van kapitaalmarkten en een ruimere toegang tot financiering voor kmo's, gezonde regelgevingskaders en fiscaal beleid en een doeltreffend anticorruptiebeleid bevorderen. De ontwikkeling van de particuliere sector blijft een kernprioriteit van de *investeringsfaciliteit van de EU voor Centraal-Azië*.

Wereldwijd loopt de EU voorop als het gaat om particuliere investeringen, waardoor zij bij uitstek de aangewezen partij is om de dialoog op strategisch niveau met de regeringen en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven in de regio en met internationale financiële instellingen te intensiveren. Op die manier bevordert zij een **gezonde, transparante, open, niet-discriminerende en voorspelbare regelgevings- en beleidsomgeving** voor Europese marktdeelnemers die handel drijven met of investeren in Centraal-Azië.

Bij de ondersteuning van de ontwikkeling van de particuliere sector en investeringen moet prioriteit worden gegeven aan sectoren die groei en werkgelegenheid creëren en waar de EU **specifieke expertise en relatieve voordelen** heeft, zoals de landbouw en agro-industrie, milieu en water, energie, vervoer en duurzaam toerisme.

De EU zal de **dialoog en samenwerking tussen bedrijven** met Centraal-Azië bevorderen, bijvoorbeeld onder startende ondernemingen en starterscentra. Zij zal helpen bilaterale en regionale fora op te zetten voor deze dialoog en samenwerking, zoals *Europese kamers van koophandel* in Centraal-Aziatische landen. De EU streeft ernaar Centraal-Aziatische werkgevers- en werknemersorganisaties te laten deelnemen aan een dialoog over zaken variërend van het investeringsklimaat tot het onderwijs, de inzetbaarheid van onder anderen vrouwen en meisjes en de hervorming van de arbeidsmarkt.

Omdat de beschikbaarheid van **hoogwaardige statistieken** een eerste vereiste is voor het formuleren van een efficiënt overheidsbeleid, blijft de EU werken aan de ontwikkeling van de statistische systemen in de Centraal-Aziatische landen.

Als onderdeel van haar reguliere bilaterale overleg met de Centraal-Aziatische landen, zal de EU de uitwisseling en samenwerking in verband met macro-economische hervormingen, het **financiële**,

¹⁵ In 2018 vormden koolwaterstoffen en mineralen bijna 60 % van de totale uitvoer van de regio.

monetaire en fiscale beleid en het beheer van de overheidsfinanciën versterken. Zij zal stimuleren dat er strategieën voor schuldbeheer en binnenlandse obligatiemarkten worden opgezet en dat de kaders voor het monetaire beleid en het toezicht op het financiële stelsel worden hervormd.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Bevorderen van verbeteringen in het ondernemings- en investeringsklimaat en steun geven aan de ontwikkeling van de particuliere sector, in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen, via een dialoog en samenwerking tussen bedrijven in de EU en Centraal-Azië, een sectorale dialoog en technische bijstand*
- *het stimuleren van twinning om knowhow te delen en de capaciteit van Centraal-Aziatische overheden op te bouwen als het gaat om belangrijke aspecten van economische hervormingen*
- *Delen van knowhow over de ontwikkeling van statistische systemen*

2.2. Bevorderen van intraregionale en interregionale handel en investeringen

Er moet meer samen worden ondernomen om de structurele beperkingen aan te pakken die nog steeds een nadelige invloed hebben op het potentieel voor handel en investeringen tussen de EU en Centraal-Azië¹⁶, om de intraregionale handel¹⁷ en investeringen een impuls te geven, en ervoor te zorgen dat Centraal-Azië sterker in de wereldeconomie wordt verankerd.

De EU blijft de **toetreding tot de WTO** van alle Centraal-Aziatische staten bevorderen en ondersteunen. Mede door de nakoming van WTO-verplichtingen kunnen de Centraal-Aziatische staten hun economieën openstellen, hun internationaal concurrentievermogen versterken, in mondiale waardeketens worden geïntegreerd en meehelpen een wereldwijd economisch bestuur te vormen. Door een gelijk speelveld te creëren en het vertrouwen van het bedrijfsleven in de regio te vergroten, stijgt de kans op toetreding tot de *Overeenkomst inzake overheidsopdrachten* van de WTO.

Op grond van haar ervaring met regionale integratiemechanismen steunt de EU pogingen om de **intraregionale handel en investeringen in Centraal-Azië** te stimuleren. Dit doet zij onder meer door ervaringen en beste praktijken betreffende de aanpak van niet-tarifaire handelsbelemmeringen te delen en de convergentie en harmonisatie van de regelgeving te bevorderen; hiervoor blijken de integratie in het internationale standaardiseringssysteem, dat door de *Internationale Organisatie voor Normalisatie* en de *Internationale Elektrotechnische Commissie* wordt aangestuurd, en een solide kwaliteitssysteem essentiële bouwstenen te zijn.

Met behulp van de EPCA's en de programma's voor technische samenwerking gaat de EU bijdragen aan een grotere **convergentie of verenigbaarheid met EU-regels en technische internationale en Europese normen en technische handelsbelemmeringen wegnemen**. Door deze inspanningen wordt wederzijdse markttoegang eenvoudiger en ontstaan er mogelijkheden voor Centraal-Aziatische marktdeelnemers om de mondiale markt te betreden, aangezien deze EU-regels en normen wereldwijd worden erkend. Het opvoeren van de dialoog over sanitaire en fytosanitaire maatregelen om de systemen voor voedselveiligheid in de Centraal-Aziatische landen te versterken, zou ten goede komen aan lokale consumenten en bedrijven en de handel met de EU gemakkelijker maken.

De EU blijft met de Centraal-Aziatische staten werken aan de verbetering van de **wederzijdse markttoegang voor goederen en diensten**. De EU gaat zich nog meer inspannen om de begunstigde

¹⁶ In 2018 stond de EU in de top vijf van de investeringspartners van alle Centraal-Aziatische staten, en toch vertegenwoordigt de handel met de regio nog steeds minder dan 1 % van de totale EU-handel.

¹⁷ De intraregionale handel was goed voor 5 % van de totale handel van de regio in 2018.

Centraal-Aziatische landen te helpen beter gebruik te maken van de unilaterale preferentiële toegang tot de EU-markt dankzij **SAP** en **SAP+**, die een stimulans kunnen bieden voor de uitvoer en economische diversificatie en voor betere arbeidsnormen en -omstandigheden, en een adequate aanvulling op de EPCA's vormen.

De EU gaat intensiever met Centraal-Azië samenwerken om naleving van de **internationale douaneprocedures** van de EU, de *Werelddouaneorganisatie* en de WTO te bevorderen om douaneprocedures verder te vereenvoudigen en te harmoniseren. De EU zal meer met de regio samenwerken om illegale handel, fraude aan de grenzen, belastingfraude, belastingontduiking en inbreuken op intellectuele-eigendomsrechten te bestrijden. Zij zal een nadere uitwisseling van informatie bevorderen om de strijd tegen witwaspraktijken, corruptie en de financiering van terrorisme te versterken.

Op basis van haar ervaring blijft de EU het gebruik en de ontwikkeling van **geografische aanduidingen** door Centraal-Aziatische landen stimuleren, die hen kunnen helpen hun landbouwproductie te diversifiëren zodat deze meer toegevoegde waarde krijgt.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Intensiever delen van ervaringen en beste praktijken van de EU betreffende de aanpak van niet-tarifaire handelsbelemmeringen en het bevorderen van de convergentie en harmonisatie van de regelgeving*
- *Steun geven aan de toetreding tot de WTO en de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten, onder meer via technische bijstand*
- *Opvoeren van de dialoog over sanitaire en fytosanitaire maatregelen om de systemen voor voedselveiligheid te versterken*
- *Delen van ervaringen over de standaardiserings- en kwaliteitsinfrastructuur om een impuls te geven aan de intraregionale handel en de handel met de EU*
- *Bevorderen dat douaneprocedures worden vereenvoudigd en geharmoniseerd en steun geven aan de ontwikkeling van grensoverschrijdende elektronische handel*
- *Meer technische samenwerking voor een beter gebruik van de unilaterale preferentiële toegang tot de EU-markt via SAP en SAP+*
- *Delen van ervaringen met geografische aanduidingen om de diversificatie van de landbouwproductie een steuntje in de rug te geven*

2.3. Bevorderen van duurzame connectiviteit

De ontwikkeling van de **connectiviteit tussen Europa en Azië** kan Centraal-Azië grote voordelen opleveren dankzij een betere infrastructuur, economische diversificatie en de integratie in regionale en mondiale waardeketens. De EU heeft er groot belang bij dat er functionerende handelscorridors tussen Europa en Azië ontstaan en dat de connectiviteit zich op een duurzame, open en inclusieve wijze en op basis van regels ontwikkelt, waardoor een passend klimaat voor duurzame investeringen en een gelijk speelveld voor bedrijven in Centraal-Azië wordt gecreëerd.

Overeenkomstig haar *strategie inzake het versterken van de banden tussen Europa en Azië*¹⁸ en aan de hand van de bestaande samenwerkingskaders zal de EU, waar nodig, **partnerschappen inzake duurzame connectiviteit** met de Centraal-Aziatische landen tot stand brengen; dit gebeurt op basis van marktbeginselen en internationale normen, met waarborging van de transparantie. De samenwerking op dit gebied moet zich hoofdzakelijk richten op **vervoer, energie en digitale**

¹⁸ Het versterken van de banden tussen Europa en Azië – Bouwstenen voor een EU-strategie – Conclusies van de Raad, 13097/18 van 15 oktober 2018.

verbindingen en intermenselijke contacten. Dat zal de landen in Centraal-Azië blijvende voordelen opleveren boven op de gunstige effecten van hun status als doorreisland en hen helpen de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en klimaatdoelen te halen.

Vanaf het begin van de jaren negentig is er mede dankzij een combinatie van Europese particuliere investeringen en de regionale samenwerkingsprogramma's van de EU een verbinding tussen Europa en haar burens en Centraal-Azië tot stand gebracht. Hierdoor is de EU een belangrijke speler geworden in de bevordering van de connectiviteit tussen Europa en Azië. Door hernieuwde internationale inspanningen op dit gebied, inclusief de uitbreiding van het *trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T)* naar de buurlanden van de EU, het Chinese *Gordel- en Weginitiatief* en andere initiatieven kunnen er grote mogelijkheden ontstaan om in de belangrijkste behoeften van Centraal-Azië te voorzien.

De EU en de Centraal-Aziatische landen gaan intensiever samenwerken en synergieën tot stand brengen wat de planning voor de **vervoersconnectiviteit** en het creëren van de vereiste regelgevingskaders betreft, met onder meer als doel het goed ontwikkelde TEN-T-kader met netwerken in Centraal-Azië te verbinden, bijvoorbeeld via de Zuidelijke Kaukasus en andere regionale netwerken¹⁹. Daarbij is het streven evenwichtige verbindingen tussen oost en west en noord en zuid voor het vervoer over land te realiseren, waarbij vooral wordt voortgebouwd op het werk van het *Regionaal Economisch Samenwerkingsprogramma voor Centraal-Azië*. Hiertoe kan de EU waar nodig technische bijstand bieden en een bijdrage aan de ontwikkeling van een duurzame infrastructuur leveren om haar partners te helpen hun vervoerssystemen te plannen en ervoor te zorgen dat deze met elkaar worden verbonden. De EU draagt eraan bij dat het vervoer over land koolstofvrij wordt door **elektrische mobiliteit** te bevorderen, zowel op de weg als op het spoor, en zal de nodige aandacht schenken aan de ontwikkeling van het **luchtvervoer en de burgerluchtvaart**, met inbegrip van veiligheidsvraagstukken.

De EU en Centraal-Azië gaan verder samenwerken op het gebied van **grensbeheer**, onder meer via een versterkte samenwerking op het punt van modern geïntegreerd grensbeheer, terwijl het opzetten van **compatibele systemen voor douanevervoer** zal worden bevorderd; beide acties ondersteunen de inspanningen om connectiviteit in het vervoer te ontwikkelen.

De EU blijft zich eraan werken om Centraal-Azië een grotere rol te laten spelen in de **continuïteit van de energievoorziening en de diversificatie van de leveranciers, bronnen en routes van de EU**, waaronder het beoordelen van de mogelijkheid om de *trans-Kaspische pijpleiding* aan te leggen. De EU gaat samen met Centraal-Azië de regelgevingskaders, technologieën en vaardigheden bevorderen die nodig zijn om de kosten te verlagen, duurzame energiebronnen en energiebesparende technologieën te ontwikkelen en investeringen te mobiliseren via blending en andere financiële prikkels. De EU zal helpen de elektriciteitsdistributie te moderniseren via slimme en veerkrachtige gedecentraliseerde netwerken en **verbindingen tussen landen ontwikkelen**, om de regionale en interregionale handel in elektriciteit een impuls te geven.

De EU en Centraal-Azië gaan meer samenwerken als het gaat om de **digitale economie**, waarbij de nadruk ligt op het bevorderen van de toegang tot betaalbare, open en veilige breedbandconnectiviteit en tot een digitale infrastructuur, waarbij onder meer de benodigde hervormingen van de regelgeving worden doorgevoerd; op het ontwikkelen en onderhouden van onderzoeks- en onderwijsnetwerken met hoge capaciteit; op het stimuleren van digitale geletterdheid en digitale vaardigheden; op het

¹⁹ De Centraal-Aziatische landen zullen worden geraadpleegd over het gezamenlijke onderzoek naar duurzame complete corridors voor het vervoer per spoor tussen Europa en China, zoals bepaald in het kader van het connectiviteitsplatform EU-China.

bevorderen van digitaal ondernemerschap en het scheppen van banen; en op het ontwikkelen van gebieden als e-overheid en e-onderwijs. Gezien het transversale karakter ervan zal digitalisering een belangrijk onderdeel van de samenwerking van de EU met Centraal-Azië vormen op gebieden als geïntegreerd grensbeheer, de hervorming van het openbaar bestuur, handel, vervoer en energie-infrastructuur en de ondersteuning van kmo's. De EU zal meer ervaringen gaan uitwisselen in de daarvoor geschikte fora over de vrijheid van internet en de bestrijding van desinformatie.

Door de samenwerking betreffende het gebruik van de **Galileo**-diensten voor plaatsbepaling, navigatie en tijdsbepaling per satelliet kan de vervoersconnectiviteit worden bevorderd en kunnen er toepassingen voor energie- en telecommunicatienetwerken worden ontwikkeld.

De EU zal nauw samenwerken met **derde landen, regionale organisaties en internationale financiële instellingen** om duurzaamheid en een gelijk speelveld op het vlak van connectiviteit te bevorderen zodat de gedeelde belangen van Centraal-Azië en de EU worden nagestreefd. De EU gaat op zoek naar synergieën met andere belangrijke partners die bij de bevordering van de connectiviteit tussen Europa en Azië zijn betrokken, onder andere in het kader van de *Ontmoeting Azië-Europa* (ASEM). De EU heeft toegezegd projecten op het gebied van duurzame connectiviteit te ondersteunen, wat moet helpen de algehele kwaliteit van investeringsprojecten van andere actoren in de regio te verbeteren.

Met behulp van haar financiële instrumenten, subsidies en garanties en EIB-leningen en via haar samenwerking met de internationale financiële instellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken zal de EU **publiek, maar vooral privékapitaal inzetten** voor projecten voor duurzame connectiviteit in Centraal-Azië.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Versterken van de bilaterale en interregionale samenwerking om voor een doeltreffende duurzame connectiviteit te zorgen*
- *Bijdragen aan de ontwikkeling van vervoerscorridors tussen de EU en Centraal-Azië, op basis van de uitbreiding van de TEN-T-netwerken*
- *Intensiveren van bilaterale dialogen op basis van bestaande memorandums van overeenstemming inzake samenwerking op energiegebied en waar nodig het organiseren van regionale ad-hocconferenties over energie*
- *Gebruik van innovatieve financiering en blending om een extra stimulans te geven aan groene investeringen, vooral in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie*
- *Toepassen van EU-instrumenten (als subsidies, blending en garanties) en intensiever overleggen met internationale financiële organisaties en andere relevante actoren om projecten voor duurzame connectiviteit te ondersteunen*

2.4. Investeren in jongeren, onderwijs, innovatie en cultuur

De ontwikkeling van vaardigheden is van cruciaal belang voor het concurrentievermogen en de sociale cohesie van Centraal-Azië. Kwaliteitsonderwijs, inzetbaarheid en het creëren van fatsoenlijke banen voor de jongeren en vrouwen in Centraal-Azië zullen worden bevorderd, wat de regio moet helpen aan de eisen van snel veranderende technologieën te voldoen en het geschoolde personeel te leveren dat nodig is om economische diversificatie te bewerkstelligen en buitenlandse investeerders aan te trekken. Het verschaffen van kwaliteitsonderwijs en goede banen, ook in plattelandsgebieden en ook voor meisjes en vrouwen, blijft een belangrijke voorwaarde om de emigratie van geschoold personeel en radicalisering en gewelddadig extremisme te voorkomen.

De EU zal steun verlenen aan inter- en intraregionale samenwerking om capaciteit op te bouwen en de **kwaliteit van het onderwijs, hoger onderwijs en beroepsonderwijs en -opleidingen** te vergroten. Zij zal **synergieën tussen onderwijssystemen en de arbeidsmarkt** en **digitaal onderwijs** bevorderen.

Via het *Erasmus+*-programma kan de EU Centraal-Aziatische universiteiten helpen te moderniseren en te voldoen aan de doelen van het ***Bologna*proces voor het hoger onderwijs** en de ***beginselen van Turijn voor beroepsonderwijs en -opleiding***. De EU moet ernaar streven **Europese studies** in Centraal-Aziatische universiteiten op te zetten. De universiteiten van de EU-lidstaten moeten worden aangemoedigd om samen met Centraal-Aziatische universiteiten meer **partnerschappen en vestigingen** op te zetten en om **taalopleidingen** in de regio te realiseren.

De EU zal de mogelijkheden verkennen om Centraal-Azië te helpen bij de ontwikkeling van een **regionale ruimte voor hoger onderwijs**, en zich daarbij baseren op het voorbeeld van de *Europese hogeronderwijsruimte* (EHOR). Op deze wijze zouden de landen uit de regio hun hogeronderwijsstelsels kunnen moderniseren, deze verenigbaar met elkaar kunnen maken en hun mechanismen voor kwaliteitsborging en erkenning kunnen versterken.

De EU zal meer gaan samenwerken op het gebied van **beroepsonderwijs en -opleiding**, waarbij ook de *Europese Stichting voor opleiding* wordt betrokken. Het doel hiervan is de inzetbaarheid van jongeren en volwassenen in het kader van een leven lang leren te bevorderen en om in te spelen op de behoeften van de transformerende economieën van Centraal-Azië en van Europese investeerders in de regio.

De samenwerking van de EU met Centraal-Azië op het vlak van **onderzoek en innovatie** kan eraan bijdragen dat de uitdagingen van de regio effectiever worden aangepakt en dat de intermenselijke contacten worden verbeterd. Mede door de uitwisseling van knowhow en innovatieve technologieën bij het oppakken van uitdagingen op het gebied van klimaat, water en milieu en met het oog op voedselveiligheid en schone en hernieuwbare energie kunnen verdere stappen in de regionale samenwerking worden gezet door het beleid op gedegen, betrouwbaar en toegankelijk feitelijk materiaal te baseren. Het versterken van de onderzoekssamenwerking op het gebied van landbouw, gezondheidszorg, groen vervoer en duurzame stadsontwikkeling zal eveneens gunstig uitpakken voor beide partijen. De EU- en Centraal-Aziatische universiteiten en onderzoeksorganisaties moeten de mobiliteit van onderzoekers en uitwisseling van medewerkers bevorderen, onder meer via de *Marie Skłodowska-Curie-acties*.

Overeenkomstig de *strategie inzake cultuur in de externe betrekkingen van de EU*²⁰ en voortbouwend op het culturele erfgoed van Centraal-Azië van de "Zijderoute"-corridor zal de EU de **culturele samenwerking** met de regio ontwikkelen om partnerschappen, coproducties en uitwisselingen op het gebied van de culturele en creatieve sector, de interculturele dialoog en het behoud van cultureel erfgoed te bevorderen. Hiertoe gaat de EU intensiever samenwerken met de *Unesco (Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur)* en toonaangevende Europese culturele instellingen. De EU zal de mobiliteit van kunstenaars en andere beroepsbeoefenaren op cultuurgebied via uitwisselingen, opleidingen en gastateliers bevorderen, terwijl mobiliteit en uitwisselingen in de sport eveneens kunnen worden gestimuleerd.

²⁰ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad "Naar een EU-strategie voor internationale culturele betrekkingen", JOIN(2016) 29 final van 8 juni 2016.

De EU zal steun geven aan onderzoek naar Centraal-Azië en naar de betrekkingen tussen de EU en Centraal-Azië en stimuleren dat er meer mogelijkheden tot interactie komen tussen **onderzoeken en denktankers** uit de EU en Centraal-Azië.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Verhogen van het aantal Centraal-Aziatische begunstigden van de Horizon-, Erasmus+- en Marie Skłodowska-Curie-programma's en het diversifiëren van het profiel daarvan.*
- *Versterken van de samenwerking inzake inter- en intraregionaal onderzoek en innovatie op het gebied van water, voedsel en milieu*
- *Stimuleren van de intraregionale en internationale mobiliteit van studenten, medewerkers en onderzoekers, en van lerenden en opleiders in beroepsonderwijs en -opleiding*
- *Centraal-Azië helpen een op de EHOR gebaseerde regeling voor regionale samenwerking uit te werken*
- *Tot stand brengen van een dialoog en het bevorderen van een uitwisseling van beste praktijken op het vlak van de inzetbaarheid van jongeren, de emancipatie van vrouwen en werkgelegenheidsbeleid*
- *Bevorderen van een intensievere dialoog tussen de EU, Centraal-Aziatische autoriteiten, brancheorganisaties en sociale partners over hiaten in de vaardigheden en de modernisering van de arbeidsmarkt*

3. BETER SAMENWERKEN

De EU streeft ernaar een coherente aanpak voor Centraal-Azië te bevorderen en ervoor te zorgen dat er via sectoraal beleid een oplossing wordt gevonden voor de steeds meer met elkaar verweven uitdagingen. De nieuwe EU-strategie moet gezamenlijk door de EU-instellingen en de lidstaten worden uitgevoerd, en er moeten synergieën tussen hun respectieve sterke punten en middelen tot stand worden gebracht.

3.1. Versterking van de architectuur van het partnerschap en van de rol van het maatschappelijk middenveld en parlementen hierbij

De huidige institutionele opzet van de interregionale dialoog bestaat uit de **jaarlijkse bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken van de EU en Centraal-Azië**, met de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/de vicevoorzitter van de Commissie als vertegenwoordiger van de EU, en de jaarlijkse **politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau tussen de EU en Centraal-Azië**, bedoeld voor viceministers.

De hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/de vicevoorzitter van de Commissie en de Centraal-Aziatische ministers van Buitenlandse Zaken moeten indien nodig ook informeel bijeenkomen in de marge van de jaarlijkse zittingen van de *Algemene Vergadering van de Verenigde Naties*, vergaderingen van de ministerraad van de OVSE en andere internationale bijeenkomsten en conferenties.

Ter aanvulling kan worden overwogen ad-hoc**bijeenkomsten van hoge ambtenaren** van de EU en Centraal-Azië te beleggen.

Het **institutionele kader voor bilaterale betrekkingen** met de Centraal-Aziatische landen zal worden versterkt wanneer de EPCA's worden gesloten en in werking treden, waarbij regelmatige dialogen over mensenrechten de reguliere bijeenkomsten van ministers en hoge ambtenaren aanvullen.

De EU en Centraal-Azië hebben zich in dezelfde mate gecommitteerd aan het internationale recht en een op regels gebaseerde wereldorde waarvan de VN het hart vormt, en daarom zal de EU **de samenwerking in multilaterale en regionale fora versterken**.

Aangezien het Europees Parlement een constructieve rol heeft gespeeld in het verrijken van de gemeenschappelijke agenda van het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië, moet een verdere **interparlementaire dialoog** worden aangemoedigd, onder meer via regelmatige bezoeken. De EU streeft ernaar meer **bezoeken op hoog niveau aan de regio** te organiseren.

De EU zal zich tevens meer gaan inspannen voor een hechtere relatie met het **maatschappelijk middenveld, denktanks, lokale overheden, het bedrijfsleven, sociale partners, culturele organisaties, academici en jongeren**. Overleg met het maatschappelijk middenveld zal een belangrijk onderdeel vormen van de programmering van de ontwikkelingssamenwerking van de EU, die tot doel heeft maatschappelijke organisaties meer mogelijkheden te bieden om te bevorderen dat de overheid verantwoording aflegt en transparantie betracht.

De jaarlijkse bijeenkomst van ministers van de EU en Centraal-Azië kan worden aangevuld met bijeenkomsten van een informeel **“Forum EU-Centraal-Azië”** bestaande uit vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, academici, denktankers en ambtenaren van de EU en Centraal-Azië. Dankzij deze bijeenkomsten kan het maatschappelijk middenveld bijdragen aan de ontwikkeling van het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië en de zichtbaarheid ervan vergroten.

De EU gaat intensiever overleg over Centraal-Aziatische aangelegenheden voeren met **gelijkgestemde en andere relevante partners** om wederzijds(e) begrip en samenwerking te ontwikkelen op gebieden waar de belangen samenkomen.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Houden van ad-hocbijeenkomsten van hoge ambtenaren tussen de reguliere bijeenkomsten van de politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau tussen de EU en Centraal-Azië en de ministeriële bijeenkomsten*
- *Organiseren van informeel ministersoverleg in de marge van de Algemene Vergadering van de VN en ontwikkelen van gemeenschappelijke opvattingen en convergentie van standpunten in de VN en andere multilaterale fora*
- *Intensiever overleg met derde partners over Centraal-Aziatische aangelegenheden, indien nodig*
- *Sterker betrekken van het maatschappelijk middenveld bij de ontwikkeling van het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië, onder andere door een informeel “Forum EU-Centraal-Azië” op te zetten*
- *Stimuleren van frequentere interparlementaire contacten en bezoeken*

3.2. Samenwerking voor meer impact

De afgelopen tien jaar zijn de EU en haar lidstaten een toonaangevende partner in ontwikkelingssamenwerking voor Centraal-Azië geweest²¹. De EU blijft van de beschikbare financiële instrumenten gebruikmaken om de regio te ondersteunen, haar te helpen de uitdagingen aan te gaan en de mogelijkheden van het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië optimaal te benutten. De komende jaren zal de **nieuwe EU-strategie voor Centraal-Azië** als leidraad dienen voor de samenwerking van de EU met de regio. De EU zal zich er sterk voor inzetten de afspraken na te

²¹ De EU heeft 1,1 miljard EUR aan ontwikkelingssamenwerking met Centraal-Azië toegewezen in het kader van de begrotingscyclus 2014-2020.

komen die gemaakt zijn in het kader van de *Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling* van de Verenigde Naties. De **dialoog met het maatschappelijk middenveld en lokale autoriteiten** zal eveneens bijdragen aan het vaststellen van de EU-prioriteiten voor Centraal-Azië. **Meer synergie met het beleid van de lidstaten voor de regio, inclusief ontwikkelingsamenwerking**, is nodig.

Met ontwikkelingssamenwerking alleen kunnen de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen niet worden gehaald, en deze vorm van samenwerking moet fungeren als een **katalysator om privékapitaal met het oog op groei aan te trekken**. De EU moet zo goed mogelijk gebruikmaken van haar instrumentarium voor ontwikkelingshulp in de regio, waaronder **innovatieve vormen van samenwerking**, zoals twinning en een grotere nadruk op investeringen. De ECPA's bieden mogelijkheden voor een intensievere beleidsdialoog met Centraal-Aziatische landen in een breed scala aan sectoren die zullen helpen de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren.

De samenwerking met **internationale financiële instellingen** blijft een belangrijke rol spelen in het optimaal aanwenden van publieke en particuliere financiering voor duurzame ontwikkeling in Centraal-Azië.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Organiseren van beleidsdialogen tussen de EU en Centraal-Azië in specifieke sectoren en ondersteunen van deze dialogen met twinningactiviteiten*
- *Waar nodig, intensiveren van de samenwerking met internationale financiële instellingen*

3.3. De bekendheid van het partnerschap vergroten

Om de EU in Centraal-Azië meer bekendheid te geven, moeten de EU en haar lidstaten een meer dynamische en doelgerichte communicatiestrategie ontwikkelen, waarin de reden voor de betrokkenheid van de EU wordt toegelicht en wordt benadrukt welke kansen het partnerschap tussen de EU en Centraal-Azië de regio en haar burgers kan bieden. In dit verband moet zoveel mogelijk met één mond worden gesproken, waartoe ook in kaart moet worden gebracht hoe deze gemeenschappelijke boodschap het best kan worden gecommuniceerd, bijvoorbeeld via sociale media en andere nieuwe communicatietechnologieën, ten behoeve van de jongeren in de regio, opiniemakers, influencers op sociale media, het maatschappelijk middenveld, academici en de media in het algemeen.

Specifieke initiatieven op dit terrein moeten zijn toegespitst op:

- *Een meer systematische ontwikkeling van een gemeenschappelijke boodschap en een intensiever gebruik van webportalen en de sociale media om de concrete voordelen van de EU-betrokkenheid in de regio voor het voetlicht te brengen*

De Raad en het Europees Parlement wordt verzocht de in deze gezamenlijke mededeling gepresenteerde aanpak en acties goed te keuren.